

Câu 1: (5 điểm):

Chị Dung gửi con trai là bé Nam (2 tuổi) tại trường mầm non công lập Xuân Hạ. Nam được giao vào lớp của cô giáo Lan. Ngày đầu đi học (ngày 15/3/2023), vì chưa quen lớp nên bé Nam khóc nhiều, Lan đã liên tục phát tay vào mông và tát nhiều lần vào đầu Nam. Thấy Nam vẫn khóc, Lan túm áo Nam vút vào phòng trống, tối; bỏ mặc cho Nam khóc thét vì sợ hãi. Khi không thấy tiếng khóc Lan vào kiểm tra thì thấy Nam đã ngất. Lan gọi bố mẹ đến đón và báo con chưa quen lớp nên khóc nhiều rồi ngất. Bố mẹ thấy Nam đã tỉnh dậy và vui chơi như bình thường nên không đưa đi khám bệnh.

Ngày 16/3/2023 bố mẹ vẫn đưa Nam đến lớp. Nam nhìn thấy Lan đã khóc thét và đòi về. Gia đình nghĩ con chưa quen nên mới phản ứng như vậy. Vào lớp Nam vẫn sợ và khóc nhiều. Lan bức mình nên đã dùng tay liên tiếp đánh, đấm vào người Nam. Thấy Nam nằm im không nhúc nhích, Lan gọi bố mẹ Nam đến đón và báo con khóc nhiều, bị nôn trớ rồi ngất đi. Gia đình đưa Nam vào bệnh viện. Chiều hôm đó Nam không qua khỏi và tử vong.

Anh/chị hãy phân tích dấu hiệu và cấu thành của vi phạm pháp luật trên?

Câu 2: (5 điểm):

Hải và Ngọc là hai vợ chồng, có tài sản chung là 1 tỷ đồng. Họ có hai con gái sinh đôi là Tâm và Chi (sinh năm 2010), Ngọc nhận Dũng (sinh năm 2004) làm con nuôi từ trước khi kết hôn với Hải và được pháp luật công nhận. Nay Dũng đã đi làm và có thu nhập. Hải yêu quý, chăm sóc Dũng như con đẻ. Ngoài ra Hải còn có mẹ đẻ là bà Hương. Tháng 1 năm 2023, Hải bị tai biến và qua đời không kịp để lại di chúc. Tháng 4 năm 2023, bà Hương qua đời, bà Hương có khối tài sản riêng trước khi Hải chết là 430 triệu đồng và không có người thân nào khác nữa. Chi phí mai táng của Hải hết 50 triệu đồng. Chi phí mai táng của bà Hương là 40 triệu đồng.

1. Hãy chia di sản thừa kế trong trường hợp trên?
2. Giả sử trước khi Hải chết có di chúc hợp pháp để lại toàn bộ tài sản của mình cho Tâm, việc phân chia di sản thừa kế sẽ được thực hiện như thế nào?

Bài làm

Câu 1:

I. Khái niệm vi phạm pháp luật

Vi phạm pháp luật là hành vi trái pháp luật và có lỗi, do chủ thể có năng lực trách nhiệm pháp lý thực hiện, xâm hại đến các quan hệ xã hội được pháp luật bảo vệ.

II. Dấu hiệu vi phạm pháp luật

Những hành vi của cô giáo đối với bé Nam (dùng tay đánh liên tiếp vào người) là những hành vi vi phạm pháp luật, được cấu thành từ 4 dấu hiệu sau:

-Thứ nhất, những hành vi xác định của con người:

+ Không thể coi ý nghĩ, tư tưởng, nhận thức, ý chí của con người là vi phạm pháp luật nếu chúng không biểu hiện ra bên ngoài thế giới quan bằng các hành vi cụ thể. Như vậy vi phạm pháp luật trước hết phải là hành vi của con người hoặc hoạt động của các cơ quan nhà nước, các tổ chức xã hội... Đây là dấu hiệu không thể thiếu khi xác định một hành vi bị coi là vi phạm pháp luật, nói cách khác, không hành vi nguy hiểm của con người thì không có vi phạm pháp luật. Hành vi đó có thể biểu hiện dưới dạng hành động hoặc không hành động của các chủ thể pháp luật

+ Đặt vào trong bài làm, việc cô Lan đánh bé Nam là hành vi xác định của con người. Hành vi đó đã được biểu hiện dưới dạng hành động.

-Thứ hai, trái pháp luật của hành vi:

+ Hành vi trái pháp luật là hành vi được thực hiện không phù hợp với quy định của pháp luật, xâm hại tới quan hệ xã hội được pháp luật xác lập và bảo vệ. Tính trái pháp luật của hành vi được thể hiện dưới dạng thực hiện những hành vi mà pháp luật cấm như giết người...Hoặc thực hiện không đúng những hành vi mà pháp luật cho phép như lợi dụng quyền tố cáo để tố cáo sai sự thật hoặc vu cáo làm hại người khác.

– Tại khoản 1, điều 75, Luật giáo dục năm 2005 quy định về những hành vi bị cấm của nhà giáo như sau “Xúc phạm danh dự, nhân phẩm, xâm phạm thân thể của người học”.

– Đồng thời, tại khoản 1 điều 84, Luật giáo dục 2005 cũng quy định cụ thể về quyền của trẻ em tại cơ sở giáo dục mầm non về việc “Được chăm sóc, nuôi dưỡng, giáo dục”.

Ngoài ra, với cương vị là một giáo viên, việc hành hạ, đánh đập trẻ sẽ thỏa mãn các dấu hiệu của một vài tình tiết tăng nặng trách nhiệm hình sự sau đây được quy định tại điều 52, Bộ luật hình sự năm 2015:

– Điểm i, “Phạm tội đối với người dưới 16 tuổi, phụ nữ có thai, người đủ 70 tuổi trở lên;”

– Điểm k, “Phạm tội đối với người ở trong tình trạng không thể tự vệ được, người khuyết tật nặng hoặc khuyết tật đặc biệt nặng, người bị hạn chế khả năng nhận thức hoặc người lệ thuộc mình về mặt vật chất, tinh thần, công tác hoặc các mặt khác;”.

⇒ Nói như vậy, các hành vi đánh đập, bỏ đói học sinh của cô giáo mầm non Lan vi phạm các quy định của luật giáo dục và truy cứu trách nhiệm hình sự vì gây ra cái chết của Nam. Theo như đề bài có nhắc đến “cô Lan bực mình nên đã dùng tay liên tiếp đánh, đâm vào người Nam. Thấy Nam nằm im không nhúc nhích, Lan gọi bố mẹ Nam đến đón và báo con khóc nhiều, bị nôn trở rồi ngất đi. Gia đình đưa Nam đi bệnh viện. Chiều hôm đó Nam không qua khỏi và tử vong”

-Thứ ba, có lỗi của chủ thể thực hiện hành vi:

+ Thông thường, mỗi hành vi đều được thực hiện dựa trên cơ sở nhận thức và kiểm soát của chủ thể. Chỉ khi chủ thể nhận thức được hành vi và thấy được trước hậu quả của hành vi do mình gây ra, được tự do quyết định và lựa chọn phương án xử sự cho mình thì chủ thể mới bị coi là có lỗi và hành vi trái pháp luật đó mới có thể bị coi là vi phạm pháp luật.

+ Trong trường hợp này, hành vi gây tử vong cho bé Nam là hành vi có lỗi, nó xuất phát từ yếu tố bên trong của Lan là Lan bực mình và dẫn tới việc Lan thực hiện hành vi nguy hiểm cho xã hội mà đối tượng trực tiếp ở đây là quyền con người được Nhà nước thông qua pháp luật hình sự bảo vệ. Đây là kết quả của sự tự lựa chọn đưa ra quyết định của Lan trong khi Lan có thể đưa ra lựa chọn khác không trái với quy định của pháp luật.

-Thứ tư, chủ thể thực hiện hành vi phải có năng lực trách nhiệm pháp lý:

+ Năng lực trách nhiệm pháp lý là khả năng pháp lý của chủ thể phải gánh chịu trách nhiệm pháp lý do nhà nước áp dụng khi chủ thể vi phạm pháp luật. Năng lực trách nhiệm pháp lý của cá nhân được xác định dựa vào hai yếu tố là độ tuổi và khả năng nhận thức, điều khiển hành vi của cá nhân ở thời điểm hành vi được thực hiện.

+ Ở đây, cô Lan là người có năng lực trách nhiệm pháp lý cô Lan là người đạt độ tuổi chịu trách nhiệm pháp lý và tự nhận thức được hành vi của mình. Cô Lan là giáo viên của một trường, chắc hẳn cô là người có sức khỏe thể chất, tinh thần tốt, đủ tuổi chịu trách nhiệm pháp lý.

III. Cấu thành vi phạm pháp luật

1. Mặt khách quan:

- Hành vi TPL: Lan liên tục phát tay vào mông và tát nhiều lần vào đầu Nam

- Hậu quả: Nam tử vong
- Mối quan hệ nhân quả: hành vi của Lan trực tiếp khiến Nam tử vong
- Thời gian: ngày 16/03/2023
- Địa điểm: trường mầm non công lập Xuân Hạ
- Công cụ: dùng tay liên tiếp đánh, đâm vào người Nam

2. Khách thể:

Hành vi của Lan xâm phạm đến tính mạng của Nam

3. Mặt chủ quan:

- Lỗi: cố ý vì quá tự tin bởi Lan biết hành vi là trái pháp luật, gây hậu quả nghiêm trọng nhưng vẫn mong muốn hậu quả xảy ra, cô Lan có sử dụng bạo lực và nói dối về vết thương mình gây ra cho Nam với bố mẹ của Nam.

- Động cơ: bức tức

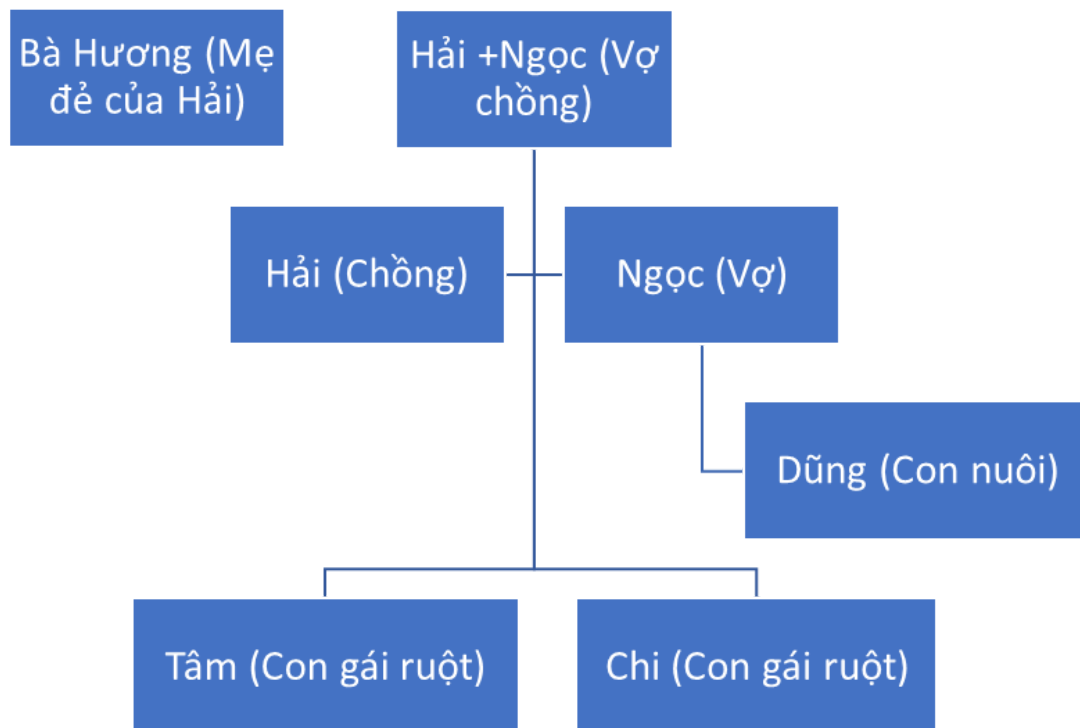
- Mục đích: hả giận

4. Chủ thể: Lan có năng lực trách nhiệm pháp lý bình thường

- Lan có quyền hành là giáo viên mầm non của trường mầm non công lập Xuân Hạ nên hoàn toàn có khả năng điều hành

Câu 2:

Sơ đồ phả hệ:

Căn cứ pháp lý: Điều 213, BLDS 2015 quy định:

1. Vợ chồng cùng nhau tạo lập, phát triển khối tài sản chung, có quyền ngang nhau trong việc chiếm hữu, sử dụng và định đoạt tài sản chung.
2. Vợ chồng thoả thuận hoặc uỷ quyền cho nhau chiếm hữu, sử dụng, định đoạt tài sản chung
3. Tài sản chung của vợ chồng có thể phân chia theo thoả thuận hoặc theo quyết định của Toà án.
4. Trường hợp vợ chồng lựa chọn chế độ tài sản theo thoả thuận theo quy định của pháp luật về hôn nhân và gia đình thì tài sản chung của vợ chồng được áp dụng theo chế độ tài sản này”

Phần tài sản của 2 anh chị vẫn là tài sản chung hợp nhất có thể phân chia. Vợ chồng có quyền ngang nhau trong việc chiếm hữu, sử dụng, định đoạt tài sản chung. Khi 1 trong 2 người thực hiện giao dịch mà tài sản có giá trị lớn thì phải được sự đồng ý của bên kia. Tài sản của vợ chồng có thể phân chia khi vợ chồng ly hôn, khi 1 trong 2 chết, khi hôn nhân tồn tại thì tài sản chung của vợ chồng có thể phân chia theo quy định của pháp luật. Nên phần tài sản phân chia sau khi anh Hải qua đời là: 500 triệu

Vì chi phí mai táng cho Hải hết 50 triệu nên tài sản lúc này là: 500 triệu – 50 triệu = 450 triệu

Vào thời gian anh Hải qua đời anh Hải không để lại di chúc.

Trường hợp này sẽ chia theo pháp luật.

Vì việc đề bài không đề cập rõ Dũng đã trở thành con nuôi hợp pháp của Hải nên sẽ chia làm 2 trường hợp:

TH1: Dũng là con nuôi hợp pháp của Hải

Theo quy định tại: Khoản 1, Điều 24 Luật nuôi con nuôi 2010:

Kể từ ngày giao nhận con nuôi, giữa cha mẹ nuôi và con nuôi có đầy đủ các quyền, nghĩa vụ của cha mẹ và con; giữa con nuôi và các thành viên khác của gia đình cha mẹ nuôi cũng có các quyền, nghĩa vụ đối với nhau theo quy định của pháp luật về hôn nhân và gia đình, pháp luật dân sự và các quy định khác của pháp luật có liên quan

Vậy nên nếu Hải đã đăng ký Dũng là con nuôi hợp pháp thì ta kết luận Hải và Dũng phát sinh đầy đủ các quyền, nghĩa vụ của cha mẹ và con.

Căn cứ pháp lý: Điểm a, Khoản 1, Điều 651, BLDS 2015

1. *Những người thừa kế theo pháp luật sẽ được qui định theo thứ tự hàng thừa kế thứ nhất gồm: vợ, chồng, cha đẻ, mẹ đẻ, cha nuôi, mẹ nuôi, con đẻ, con nuôi của người chết.*

Do đó, Ngọc, Tâm, Chi, Dũng, bà Hương sẽ là hàng thừa kế thứ nhất. Vì vậy, di sản sẽ được chia cho 5 người

Ngọc=Tâm=Chi=Dũng=bà Hương=450 triệu : 5= 90 triệu

Tháng 4 năm 2023, bà Hương qua đời, bà Hương có tài sản riêng trước khi Hải chết là 430 triệu và không có người thân nào khác nữa. Chi phí mai táng của bà Hương là 40 triệu, nên di sản của bà Hương lúc này là : 430 triệu + 90 triệu – 40 triệu = 480 triệu.

Vì bà Hương qua đời không để lại di chúc, nên trường hợp này sẽ được chia theo pháp luật. Hải là con bà Hương mà anh Hải qua đời trước vậy trường hợp này sẽ chia theo thừa kế thế vị. Di sản sẽ được chia cho 2 người cháu ruột là Chi và Tâm.

Chi=Tâm=480 triệu : 2 = 240 triệu

TH2: Dũng chưa được đăng ký làm con nuôi hợp pháp của Hải

Giả sử Dũng không là con nuôi hợp pháp của Hải nên Dũng không có quyền được nhận thừa kế theo pháp luật khi không có di chúc.

Căn cứ pháp lý: *Điểm a, Khoản 1, Điều 651, BLDS 2015*

1. *Những người thừa kế theo pháp luật sẽ được qui định theo thứ tự hàng thừa kế thứ nhất gồm: vợ, chồng, cha đẻ, mẹ đẻ, cha nuôi, mẹ nuôi, con đẻ, con nuôi của người chết.*

Do đó, Ngọc, Tâm, Chi, bà Hương sẽ là hàng thừa kế thứ nhất. Vì vậy, di sản sẽ được chia cho 4 người

Ngọc=Tâm=Chi=bà Hương=450 triệu : 4= 112,5 triệu

Tháng 4 năm 2023, bà Hương qua đời, bà Hương có tài sản riêng trước khi Hải chết là 430 triệu và không có người thân nào khác nữa. Chi phí mai táng của bà Hương là 40 triệu, nên di sản của bà Hương lúc này là : 430 triệu + 112,5 triệu – 40 triệu = 502,5 triệu.

Vì bà Hương qua đời không để lại di chúc, nên trường hợp này sẽ được chia theo pháp luật. Hải là con bà Hương mà anh Hải qua đời trước vậy trường hợp này sẽ chia theo thừa kế thế vị. Di sản sẽ được chia cho 2 người cháu ruột là Chi và Tâm.

$\text{Chi} = \text{Tâm} = 502,5 \text{ triệu} : 2 = 251,25 \text{ triệu}$.

2. Giả sử trước khi chết Hải có để lại di chúc hợp pháp để lại toàn bộ tài sản của mình cho Tâm

Nên phần tài sản phân chia sau khi anh Hải qua đời là: 500 triệu

Vì chi phí mai táng cho Hải hết 50 triệu nên tài sản lúc này là: $500 \text{ triệu} - 50 \text{ triệu} = 450 \text{ triệu}$

Vì việc đề bài không đề cập rõ Dũng đã trở thành con nuôi hợp pháp của Hải nên sẽ chia làm 2 trường hợp:

TH1: Dũng là con nuôi hợp pháp của Hải

Căn cứ pháp lý: **Điểm b, Khoản 1, Điều 650, BLDS 2015**. Tài sản của Hải chia theo hàng thừa kế thứ nhất của Hải là Ngọc, Tâm, Chi, bà Hương.

1 suất thừa kế là $450 \text{ triệu} : 5 = 90 \text{ triệu}$

Vì Dũng đã 19 tuổi, đi làm và có thu nhập ổn định rồi nên Ngọc, Chi, bà Hương sẽ được hưởng $\frac{2}{3}$ của 1 suất thừa kế là: $90 \text{ triệu} \times \frac{2}{3} = 60 \text{ triệu}$

Tâm sẽ được hưởng là: $450 \text{ triệu} - (60 \text{ triệu} \times 3) = 270 \text{ triệu}$

Tháng 4 năm 2023, bà Hương qua đời, bà Hương có tài sản riêng trước khi Hải chết là 430 triệu và không có người thân nào khác nữa. Chi phí mai táng của bà Hương là 40 triệu, di sản bà Hương nhận của Hải là 60 triệu nên di sản của bà Hương lúc này là: $430 \text{ triệu} + 60 \text{ triệu} - 40 \text{ triệu} = 450 \text{ triệu}$

Hải là con bà Hương mà anh Hải qua đời trước vậy trường hợp này sẽ chia theo thừa kế thế vị. Di sản sẽ được chia cho 2 người

$\text{Chi} = \text{Tâm} = 450 \text{ triệu} : 2 = 225 \text{ triệu}$

TH2: Dũng không là con nuôi hợp pháp của anh Hải

Nên phần tài sản phân chia sau khi anh Hải qua đời là: 500 triệu

Vì chi phí mai táng cho Hải hết 50 triệu nên tài sản lúc này là: $500 \text{ triệu} - 50 \text{ triệu} = 450 \text{ triệu}$

Chia theo hàng thừa kế thứ nhất của Hải là Ngọc, Tâm, Chi, bà Hương

1 suất thừa kế là $450 \text{ triệu} : 4 = 112,5 \text{ triệu}$

Ngọc, Chi, Dũng, bà Hương sẽ được hưởng $\frac{2}{3}$ của 1 suất thừa kế là: $112,5 \text{ triệu} \times \frac{2}{3} = 75 \text{ triệu}$

Tâm sẽ được hưởng là: $450 \text{ triệu} - (75 \text{ triệu} \times 3) = 225 \text{ triệu}$

Tháng 4 năm 2023, bà Hương qua đời, bà Hương có tài sản riêng trước khi Hải chết là 430 triệu và không có người thân nào khác nữa. Chi phí mai táng của bà Hương là 40 triệu, di sản bà Hương nhận của Hải là 60 triệu nên di sản của bà Hương lúc này là: $430 \text{ triệu} + 75 \text{ triệu} - 40 \text{ triệu} = 465 \text{ triệu}$

Hải là con bà Hương mà anh Hải qua đời trước vậy trường hợp này sẽ chia theo thừa kế thế vị.

Căn cứ vào **Điều 652 BLDS 2015** về thừa kế thế vị: “*Trường hợp con của người để lại di sản chết trước hoặc cùng một thời điểm với người để lại di sản thì cháu được hưởng phần di sản mà cha hoặc mẹ của cháu được hưởng nếu còn sống; nếu cháu cũng chết trước hoặc cùng một thời điểm với người để lại di sản thì cháu được hưởng phần di sản mà cha hoặc mẹ của cháu được hưởng nếu còn sống.*”

Vì anh Hải là con của bà Hương đã qua đời trước. Di sản sẽ được chia cho 2 người cháu của bà Hương là Chi và Tâm:

Chi = Tâm = $465 \text{ triệu} : 2 = 232,5 \text{ triệu}$